

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 208/05-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť F. L., K., zastúpeného advokátom JUDr. J. Č., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/1997 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/1997 p o r u š i l základné právo F. L., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/1997 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. F. L. p r i z n á v a primerané finančné zadostučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý mu vyplatiť do

dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. F. L. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 3 977 Sk (slovom tritisícdeväťstosedemdesiatsedem slovenských korún), ktorú je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. J. Č.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 5. októbra 2005 č. k. I. ÚS 208/05-13 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť F. L., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/1997 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1. 1. Zo sťažnosti vyplynulo, že: *«Žalobca Mesto K. (...) sa svojou pôvodnou žalobou o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, doručenou na Okresný súd Košice II (...) dňa 11. 02. 1997 domáhal proti pôvodne žalovaným odporcom v 1. rade: Slovenská republika, zast. Okresným úradom K., odbor katastrálny, a v 2. rade: I. K., bytom v K., určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedených v katastri nehnuteľností, kat. úz. K. ako parcely č. 2347, č. 2348, č. 2349 ako aj stavieb na týchto nehnuteľnostiach. Žalobca taktiež vo svojom podaní navrhol, aby okresný súd vydal predbežné opatrenie, ktorým by vyslovil zákaz dispozície s vyššie uvedenými nehnuteľnosťami žalovanými do právoplatného rozhodnutia o vlastníctve týchto nehnuteľností. Podaná žaloba a konanie ňou založené bolo a je aj toho času vedené (evidované) na Okresnom súde Košice II pod spisovou značkou 29 C 34/1997. (...)*

Okresný súd pojednával vo veci dňa 27. 02. 1997 a uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 01. 04. 1997 návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol. Dňa 09. 06. 1997 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie vo veci s tým, že konanie bolo odročené na neurčito.

Žalobca svojím podaním zo dňa 18. 06. 1997 (...) rozšíril pôvodný žalobný návrh o ďalších pasívne legitimovaných účastníkov, a to o žalovaných v 3., 4. a 5. rade, na základe čoho uznesením zo dňa 10. 07. 1998 okresný súd pripustil do konania na strane žalovaných odporcov týchto ďalších účastníkov konania ako žalovaných v 3., 4. a 5. rade.

Napokon žalobca podaním zo dňa 29. 09. 1998 rozšíril pôvodnú žalobu o ďalších žalovaných označených ako žalovaní v 6. až 53. rade a okresný súd uznesením sp. zn.: 29 C 34/97-77 zo dňa 08. 02. 1999 pripustil do konania na strane žalovaných účastníkov konania aj týchto, a to žalovaných (...) v 6. až 53. rade. Po nadobudnutí právoplatnosti tohto uznesenia (od mesiaca február 1999) som sa stal účastníkom predmetného súdneho konania aj ja, a to ako žalovaný (odporca) v 9. rade. (...)

Žalobca písomným podaním doručeným okresnému súdu dňa 09. 02. 1999 čiastočne zobral späť svoj návrh na určenie vlastníctva k stavbám – bazénom postaveným na parcelách č. 2348/5, 2348/6 a 2349.

Dňa 05. 11. 1998 sa konalo ďalšie pojednávanie vo veci o. i. s tým, že ďalší termín pojednávania okresný súd vytýčil na deň 08. 03. 1999, na ktorý boli predvolaní aj žalovaní v 6. až 53. rade, teda aj ja. Okresný súd na tomto pojednávaní rozhodol rozsudkom vo veci samej tak, že žalobu zamietol a uznesením z ďalšieho pojednávania dňa 13. 07. 1999 rozhodol o návrhu na vydanie predbežného opatrenia tak, že návrh zamietol.

V dôsledku žalobcom podaných odvolaní proti obom týmto rozhodnutiam sa spis zn. 29 C 34/1997 v období od 18. 10. 1999 do 04. 05. 2001 nachádzal na Krajskom súde v Košiciach (...), odkiaľ bol doručený okresnému súdu dňa 04. 05. 2001 s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok okresného súdu ako súdu prvého stupňa zrušený uznesením sp. zn. 13 Co 364/99-197 zo dňa 19. 02. 2001 a v rozsahu zrušenia vec vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Po doručení spisu z Krajského súdu v Košiciach okresnému súdu dňa 4. mája 2001 okresný súd riadne nekonal, bol nečinný a nekonal vo veci viac ako 11 mesiacov, keď prvý procesný úkon po vrátení veci na ďalšie konanie vykonal až dňa 08. 04. 2002

(23. 04. 2002 ?), keď vyzval žalobcu, aby v zmysle uznesenia Krajského súdu v Košiciach s poukazom na § 43, ods. 1 OSP v lehote 15 dní doplnil a upresnil svoju žalobu. Žalobca tak urobil podaním rozšíreného návrhu na okresný súd dňa 10. 05. 2002.

Dňa 01. 08. 2002 (po takmer 3 mesiacoch od doručenia na okresný súd) zaslal okresný súd žalovaným, aj mne, pôvodný i tento rozšírený návrh žalobcu spolu s výzvou, aby som sa k tomuto v lehote 15 dní vyjadril.

Dňa 27. 02. 2003 okresný súd (po takmer 7 mesiacoch od zaslania rozšíreného žalobného návrhu a výzvy na vyjadrenie žalovaným, v čom vidím opätovnú nečinnosť okresného súdu), vytýčil termín pojednávania vo veci na deň 09. 04. 2003. Po otvorení pojednávania pracovník okresného súdu oznámil účastníkom konania, že dnešné pojednávanie sa neuskutoční z dôvodu práceneschopnosti vo veci konajúcej sudkyne a pojednávanie bolo odročené s tým, že nový termín pojednávania bude účastníkom konania oznámený písomne. Do dňa podania tejto sťažnosti na ústavný súd sa tak nestalo. Namietam a mám za to, že odo dňa 27. 02. 2003 (nariadenia termínu pojednávania) okresný súd znova riadne nekonal a bol opätovne nečinný do 21. 10. 2004, t. j. po dobu ďalších cca 20 mesiacov, kedy podľa vyjadrenia predsedu okresného súdu dala konajúca sudkyňa pokyn pre zisťovanie adries trvalého pobytu tých účastníkov, u ktorých predchádzajúce doručovanie bolo bez pozitívneho výsledku.

Obdobie od 04. 05. 2001, kedy bol spis odvolacím Krajským súdom v Košiciach doručený okresnému súdu do 21. 10. 2004, t. j. takmer 42 mesiacov (ne) činnosti okresného súdu v napádanej veci je tým hlavným časovým obdobím, na ktoré chcem predovšetkým upriamiť pozornosť (...). Napádané konanie na okresnom súde za mojej účasti v procesnom postavení odporcu (žalovaného) od môjho vstupu do konania (8. február 1999) dosiaľ trvá už viac ako 60 mesiacov. Do podania tejto sťažnosti na ústavný súd konanie nie je skončené právoplatným rozhodnutím. (...)

Podávam túto sťažnosť, pretože sa domnievam, že napádané konanie vedené na Okresnom súde Košice II vo veci určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedené pod sp. zn.: 29 C 34/1997, ktorého účastníkom v procesnom postavení odporcu (žalovaného) som od februára 1999 (...), sa predovšetkým v období od 04. 05. 2001 do 21. 10. 2004 vyznačuje zbytočnými prietahmi (...), zapríčinené konajúcim súdom, spôsobené nedostatočnou činnosťou, ba skôr nečinnosťou vo veci konajúceho súdu (...), čoho dôkazom

je aj druh a malý počet vykonaných úkonov okresného súdu vo veci v označenom období, keď medzi vykonanými úkonmi okresného súdu je značný časový odstup, ale aj celková dĺžka právoplatným rozhodnutím neukončeného konania. Konanie okresného súdu nevykazuje znaky plynulého a efektívneho konania a postupu v prejednávanej veci a mám za to, že moje správanie nebolo také, ktoré by zapríčinilo zbytočné prietahy v konaní alebo výraznejšie ovplyvnilo doterajšiu dĺžku namietaného konania. (...). Domnievam sa ale, že k zbytočným prietahom v konaní nemuselo dôjsť len nekonaním vo veci konajúceho súdu vo vyššie uvedených časových obdobiach (napríklad nenariad'ovaním pojednávani, podotýkam, že od februára 1999, resp. od 4. mája 2001 dosiaľ sa konalo vo veci iba jedno pojednávanie), ale aj takou činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka konania. Samotné konanie súdu ešte nemusí znamenať, že ide o konanie bez zbytočných prietahov. Základnému právu na konanie bez zbytočných prietahov totiž nezodpovedá akýkoľvek (hoci aktívny) postup súdu, ale len ten, do ktorého sa premieta procesná zásada hospodárnosti súdneho konania, rešpektovanie ktorej je nevyhnutným predpokladom rýchleho a účinného poskytnutia právnej ochrany. (...)

Jej obsahom je o. i. to, aby súd viedol konanie hospodárne a aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval v konaní tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná (§ 6 OSP), ďalej podľa § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je povinný podľa § 117 ods. 1 OSP robiť vhodné opatrenia aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. V napádanom konaní sa tak však nestalo. Ale aby tiež v rámci prípravy pojednávania toto predseda senátu pripravil tak, aby bolo možné rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní (114 OSP), aby predseda senátu podľa § 43 OSP vyzval účastníkov konania na opravenie alebo doplnenie nesprávneho alebo neúplného podania. Nerešpektovanie zásady hospodárnosti v konaní okresného súdu je spôsobilé (vo väčšej či menšej intenzite či miere) porušiť moje základné právo účastníka konania na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Domnievam sa, že postup Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn.: 29 C 34/1997 o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nemožno hodnotiť ako rešpektovanie (...) citovaného článku ústavy a dohovoru. Naopak, na základe uvedeného namietam, že Okresný súd Košice II v konaní vo veci sp. zn. 29 C 34/1997 svojím postupom porušil moje základné právo na prerokovanie mojej veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie mojej záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. (...)»

1. 2. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo F. L. na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/1997 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/1997 konal bez zbytočných prieťahov.

3. F. L. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 30.000,- Sk (...), ktoré mu je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. F. L. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 5.302,- Sk (...), ktorú je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť advokátovi JUDr. J. Č., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. V. K., listom zo 7. novembra 2005 sp. zn. Spr. 1300/05 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 15. novembra 2005.

2. 1. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení podal chronológiu úkonov okresného súdu v danej veci a keďže konanie vedené na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 29 C 34/1997 bolo predmetom viacerých rozhodnutí ústavného súdu (I. ÚS 199/04,

III. ÚS 369/04, II. ÚS 8/05, I. ÚS 27/05), predseda okresného súdu pripojil k danej veci aj svoje vyjadrenie z 26. októbra 2004 a uviedol nasledovné relevantné skutočnosti:

„(...) V danom konaní bolo podaných viacero ústavných sťažností, preto som d'alsie vyjadrenia zasielal Vášmu súdu v dňoch 27. 1. 2005, 15. 3. 2005, 16. 3. 2005, 30. 3. 2005, 25. 5. 2005, 12. 8. 2005, 6. 9. 2005, 16. 9. 2005, 10. 10. 2005, 2. 10. 2005 a 25. 10. 2005.

Spolu s vyjadrením zo dňa 26. 10. 2004 bol odosielaný aj predmetný spis, ktorý bol tunajšiemu súdu vrátený dňa 16. 12. 2004. Opätovne sa tento spis nachádzal na Vašom súde v období od 27. 1. 2005 do 22. 3. 2005, od 26. 5. 2005 do 28. 6. 2005, od 12. 8. 2005 do 25. 8. 2005, v mesiaci september 2005 a znova bol Vášmu súdu zasielaný s vyjadrením zo dňa 25. 10. 2005.

V období, keď sa spis nachádzal v roku 2005 na tunajšom súde, boli v ňom vykonané nasledujúce úkony:

- *dňa 26. 1. 2005 bol daný pokyn pre zisťovanie dedičov po zomrelých účastníkoch konania.*
- *dňa 7. 4. 2005 bol urobený dotaz na dedičskú kanceláriu Okresného súdu Košice I ohľadom zisťovania dedičov po nebohom Š. S.*

Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho. (...)

- predmetný spor možno hodnotiť ako skutkovo náročný už s ohľadom na jeho predmet a nutnosť vykonať rozsiahle dokazovanie pri potrebe zabezpečenia procesných podmienok pre konanie vo veci vzhľadom na vysoký počet účastníkov daného konania. (...)

- keďže podľa správy poštového doručovateľa zo zásielok, nachádzajúcich sa v spise, niektorí žalovaní zomreli, po overení tohto údaja Registrom obyvateľov v Banskej Bystrici je pravdepodobné, že bude existovať dôvod na prerušenie konania podľa § 107 Občianskeho súdneho poriadku. (...)

- vzhľadom na (...) chronológiu vo veci vykonaných úkonov je nutné pripustiť, že v danom konaní k určitým prietahom došlo.

- posúdenie zbytočnosti vzniknutých prietahov ponechávam na zváženie ústavnému súdu; z môjho pohľadu by bolo možné prietahy považovať za zbytočné len v tom prípade, ak by na tunajšom súde boli vytvorené také podmienky, ktoré by sudcom umožňovali aspoň pri

vynaložení maximálního úsilia, ktoré od nich možno požadovať, konať a rozhodovať vo všetkých pridelených veciach plynulo. (...)“

2. 2. Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedu okresného súdu uviedol tieto podstatné skutočnosti:

«(...) ad. 1) Ako právny zástupca sťažovateľa v určenej lehote zaujímam k vyššie uvedenému vyjadreniu okresného súdu v predmetnej veci nasledovné stanovisko, ktoré predkladám ústavnému súdu :

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 1300/05 zo 7. novembra 2005 v zásade len stručne uvádza, že v danom konaní bolo podaných viacero ústavných sťažností a označil, uznávam, pomerne časté obdobia, kedy sa predmetný spis nachádzal na ústavnom súde. Uviedol, že okresný súd v roku 2005 vykonal vo veci dva (len) jednoduché procesné úkony, a to ešte v mesiacoch január a apríl 2005. Domnievam sa, že je to veľmi málo, najmä vzhľadom k tomu, že v oboch prípadoch išlo o zistenie okruhu dedičov po zomrelých (v obvode košických súdov) účastníkoch konania. Okresnému súdu je okruh týchto dedičov už nepochybne známy. Preto je zarážajúce, že okresný súd dosiaľ nevytýčil termín pojednávania vo veci samej. V ďalšom v tejto súvislosti iba v celom rozsahu poukazuje na jeho vyjadrenie k sťažnosti na prieťahy v konaní v danej veci sp. zn. Spr. 1507/04 z 26. októbra 2004, v ktorom je obsiahnutá aj chronológia vo veci okresným súdom vykonaných procesných úkonov. Z tohto dôvodu sa zameriam predovšetkým na toto vyjadrenie.

Predseda okresného súdu uvádza, že „predmetný spor možno hodnotiť ako skutkovo náročný už s ohľadom na jeho predmet a nutnosť vykonať rozsiahle dokazovanie pri potrebe zabezpečenia procesných podmienok pre konanie vo veci vzhľadom na vysoký počet účastníkov daného konania“. S takýmto jeho hodnotením sporu sa zásadne nemôžem stotožniť, nesúhlasím s ním, pretože ho považujem za účelové. Mám za to, že objektívne neexistuje taká okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver takej skutkovej (faktickej) zložitosti posudzovanej veci, tak ako ju posudzuje predseda okresného súdu, ktorá by mohla negatívne ovplyvniť jej doterajší priebeh, no najmä dĺžku konania.

Hoci faktickú zložitost' veci je niekedy rozumné predpokladať (vzhľadom na počet a druh nehnuteľností, o ktoré ide, počet účastníkov konania, aj keď sa nazdávam, že v tomto

prípade nejde v plnom rozsahu práve o takúto situáciu), zodpovedajúcou prípravou samotného pojednávania, ako aj uplatnením § 43 Občianskeho súdneho poriadku táto môže, ale nemusí predstavovať výraznejšie predĺženie konania. Som toho názoru, že okresný súd si pojednávania nepripravil zodpovedne a nevyužil dôsledne ust. § 43 OSP pred tým, ako vo veci určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam meritórne rozsudkom rozhodol. Ako dôkaz uvádzam na inom mieste aj to, že odvolací súd vytkol okresnému súdu, že sa dopustil viacerých procesných pochybení, ďalej že si nevyjasnil, čo je vlastne predmetom konania. Zákonitým dôsledkom takéhoto konania okresného súdu bolo zrušenie rozsudku odvolacím súdom a v rozsahu zrušenia jeho vrátenie okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ sa teda od 4. mája 2001 v dôsledku nie riadnej činnosti okresného súdu ocitol v procesnom postavení žalovaného časovo o dva roky späť, „vo februári 1999“. Pri takejto (ne) činnosti a postupe okresného súdu v danej veci časový horizont právoplatného skončenia konania si netrúfam predpokladať ani v hrubých rysoch. Aj keď verím, že okresný súd bude rešpektovať nálezy ústavného súdu týkajúce sa daného, sťažovateľom napádaného konania, v ktorých ústavný súd prikázal Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/1997 konať bez zbytočných prieťahov.

Pre úplnosť dodávam, že vychádzajúc aj z mojej doterajšej praxe, takéto konania (o určenie vlastníctva, najmä k nehnuteľnostiam) nie sú ničím neobvyklým v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a predstavujú stabilnú a dosť frekventovanú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Mám za to, že skutková zložitnosť, resp. náročnosť veci, tak ako ju hodnotí predseda okresného súdu, nemala mať v posudzovanom prípade vplyv na vznik zbytočných prieťahov v konaní. Súhlasím len s tvrdením predsedu okresného súdu, že na strane žalovaných je vysoký počet účastníkov daného konania, z ktorých niektorí v priebehu konania zomreli alebo zmenili trvalé bydlisko, čo sčasti mohlo objektívne nepriaznivo ovplyvniť dĺžku posudzovaného konania. Ale ani to ani skutková náročnosť danej veci, ako ju hodnotí predseda okresného súdu a ak ju takto posúdi aj ústavný súd, však nemôže podľa môjho názoru ospravedlniť doterajšiu dĺžku napádaného konania.

Pokiaľ ide o právnu zložitosti veci, mám za to, že ani po právnej stránke nejde o vec komplikovanú a zložitú, a to i s prihliadnutím na to, že vo veci už vyslovil názor nadriadený súd. Právna zložitnosť sporu nezbavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prieťahy v konaní, ako je to aj v tomto prípade, zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nedokonalým

poznaním obsahu samotnej podstaty veci, odbornou nepripravenosťou na pojednávanie (poznajúc, že odvolací Krajský súd v Košiciach v uznesení vytkol súdu prvého stupňa, že si nevyjasnil, čo je vlastne predmetom konania), neodborným využitím času určeného na pojednávanie, neodborným vedením jednotlivých pojednávaní a nariadovaním dokazovania bez náležitého zistenia procesne významných skutočností pre toto dokazovanie.

Čo sa týka chronológie procesných úkonov, uvedených vo vyjadreniach predsedu okresného súdu, v zásade sa s ňou stotožňujem. Aj táto však len dokazuje, že od 4. mája 2001 okresný súd vo veci nekonal riadne a rýchlo, ale pomaly a zdĺhavo so zbytočnými prieťahmi, keď v obdobiach označených v sťažnosti nekonal vôbec, bol nečinný alebo jednotlivé procesné úkony vykonal vo veľkých časových odstupoch.

Ak niektorí z odporcov zomreli skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo alebo sa dodatočne zistí, že niektorí z odporcov nie sú v konaní pasívne legitimovaní, súd postupuje zo zákona podľa § 107 O. s. p. Mám za to, že k tomuto mi neprislúcha sa vyjadrovať.

Aj ja sa domnievam, že sťažovateľ svojím správaním neprispel k prieťahom v konaní. Sťažovateľ podal prostredníctvom právneho zástupcu ešte 17. augusta 2005 sťažnosť na prieťahy v konaní okresného súdu, čím dal najavo svoju nespokojnosť s rýchlosťou priebehu predmetného konania. Jeho sťažnosť však neviedla k náprave. Naopak, okresný súd od apríla 2003 dodnes ani len nevytýčil ďalší termín pojednávania vo veci samej.

Okresný súd vzhľadom na vyššie uvedenú chronológiu vo veci vykonaných úkonov priznal určité prieťahy v danom konaní, som ale toho názoru, že došlo k zbytočným prieťahom v konaní.

Nesúhlasím a nemôžem akceptovať podľa môjho názoru ďalšie účelové vyjadrenie predsedu okresného súdu, že z jeho pohľadu by bolo možné prieťahy považovať za zbytočné len v tom prípade, ak by na tunajšom súde boli vytvorené také podmienky, ktoré by sudcom umožňovali aspoň pri vynaložení maximálneho úsilia, ktoré možno od nich požadovať, konať a rozhodovať vo všetkých pridelených veciach plynulo. V tejto súvislosti chcem podotknúť aj to, že predseda okresného súdu vo svojich odpovediach na sťažnosti iných sťažovateľov na prieťahy v konaní v tej istej veci uvádza, že vzniknuté prieťahy v konaní boli spôsobené predovšetkým objektívnymi dôvodmi, a to zmenou zákonnej sudkyne v danom konaní po nástupe JUDr. V. K., ktorá vo veci konala, na materskú dovolenku, ako aj enormnou zaťaženosťou oboch vo veci konajúcich sudkýň.

Ani týmito argumentmi okresného súdu nie je možné odôvodniť a ospravedlniť zbytočné prieťahy v konaní.

Nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, že sa za tým účelom Okresným súdom Košice II prijali včas a adekvátne opatrenia.

Okresný súd vo svojom vyjadrení neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci ide práve o takýto prípad. (...)

Napokon poznamenávam, že napádané konanie pred okresným súdom trvá ako také od februára 1997, pričom sťažovateľ je jeho účastníkom od 8. februára 1999, čo možno už len na základe tejto skutočnosti považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Takáto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate.

ad. 2) Oznamujem ústavnému súdu, že v zmysle § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov netrvám na tom, aby ústavný súd konal vo veci samej sp. zn. I. ÚS 208/05-13 na verejnom ústnom pojednávaní a súhlasím s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania v tejto veci.

ad. 3) Súčasne v súvislosti s týmto mojím podaním na ústavný súd (stanoviskom k vyjadreniu okresného súdu) upravujem petit sťažnosti v časti týkajúcej sa úhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa F. L. v konaní pred ústavným súdom nasledovne:

4) F. L. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky v sume 7.953.- Sk, (...), ktorú je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť advokátovi JUDr. J. Č. (...) do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu. (...)»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z písomných vyjadrení účastníkov konania a zo spisu okresného súdu sp. zn. 29 C 34/1997 zapožičaného v súvislosti s vecou ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 27/05 ústavný súd zistil nasledovný relevantný priebeh a stav predmetného konania:

Návrhom doručeným okresnému súdu 11. februára 1997 (spolu s návrhom na vydanie predbežného opatrenia) sa mesto K., zastúpené primátorom mesta, domáhalo určenia vlastníctva ku v návrhu označeným nehnuteľnostiam.

Na pojednávaní konanom 27. februára 1997 bol návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietnutý (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 1. apríla 1997).

Na pojednávaní konanom 9. júna 1997 bolo navrhnuté pristúpenie ďalších účastníkov do konania na strane odporcov a pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Dňa 10. júla 1998 bolo vydané uznesenie o pripustení vstupu odporcov v 3. až 5. rade do konania.

Uznesením z 8. februára 1999 okresný súd pripustil vstup do konania odporcov v 6. až 53. rade (okrem iných aj sťažovateľ'a).

Na pojednávaní konanom 8. marca 1999 bol vyhlásený rozsudok č. k. 29 C 34/1997-124, ktorým bol návrh mesta K. zamietnutý.

Proti rozsudku z 28. apríla 1999 podal navrhovateľ odvolanie.

Dňa 14. júna 1999 podal navrhovateľ návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorý okresný súd 13. júla 1999 zamietol. Proti uzneseniu o zamietnutí návrhu podal navrhovateľ 3. augusta 1999 odvolanie.

Dňa 18. októbra 1999 bol súdny spis predložený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaniach.

Dňa 4. mája 2001 bol súdny spis vrátený okresnému súdu spolu s uznesením krajského súdu č. k. 13 Co 364/99-197 z 19. februára 2001, ktorým bol prvostupňový rozsudok zrušený a v rozsahu zrušenia bola vec vrátená na ďalšie konanie.

Dňa 4. marca 2002 bol daný pokyn na doručenie rozhodnutia krajského súdu účastníkom konania a bola vypracovaná výzva navrhovateľ'ovi na doplnenie jeho návrhu v zmysle zrušujúceho uznesenia krajského súdu.

Doplňujúce podanie navrhovateľa bolo doručené 10. mája 2002 okresnému súdu a 30. júla 2002 bolo zaslané na vyjadrenie odporcom.

Dňa 10. marca 2003 bol určený termín pojednávania na 9. apríl 2003. Pojednávanie bolo pre chorobu konajúcej sudkyne odročené na neurčito.

Z dôvodu nástupu vo veci konajúcej sudkyne na materskú dovolenku (3. november 2003) boli jej nevybavené veci prevedené do súdneho oddelenia inej sudkyne, ktorá 21. októbra 2004 dala pokyn na zisťovanie adries trvalých pobytov tých účastníkov, ktorým sa predchádzajúce zásielky nepodarilo doručiť.

K návrhu na začatie konania pred ústavným súdom bola pripojená „*Sťažnosť na postup súdu pre prieťahy v konaní*“ z 27. augusta 2004 adresovaná predsedovi okresného súdu a jeho odpoveď sp. zn. Spr. 23104/04 zo 14. septembra 2004 na túto sťažnosť, v ktorej uviedol:

„... Po prešetrení som zistil, že Vaša sťažnosť je dôvodná.

Po oboznámení sa s predmetným spisom som zistil, že po jeho vrátení Krajským súdom v Košiciach v konaní skutočne vznikli prieťahy.

Uvedená situácia bola spôsobená predovšetkým objektívnymi dôvodmi, a to zmenou zákonnej sudkyne v danom konaní po nástupe JUDr. V. K. na materskú dovolenku, ako aj enormnou zaťaženosťou oboch zákonných sudkýň.

Konajúca sudkyňa JUDr. J. M. bola s Vašimi sťažnosťami oboznámená a priebežnosť predmetného konania budem sledovať do jeho právoplatného skončenia.“

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 34/1997 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

1. Pokiaľ ide o zložitosť veci, ústavný súd sa čiastočne stotožňuje s názorom okresného súdu, že predmetný spor možno hodnotiť ako skutkovo náročný „s ohľadom na jeho predmet a nutnosť vykonať rozsiahle dokazovanie pri potrebe zabezpečenia procesných podmienok pre konanie vo veci vzhľadom na vysoký počet účastníkov daného konania“. Aj keď z právneho hľadiska spor „o určenie vlastníctva“ tvorí súčasť štandardnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov, z faktického hľadiska je potrebné akceptovať, že na zložitosť konania vplývali od februára 1999 veľký počet žalovaných (pôvodne 53), ako aj ich zmeny, ku ktorým došlo v dôsledku úmrtia niektorých žalovaných v priebehu konania. Táto skutočnosť vyžadovala od okresného súdu, aby počas konania neustále upresňoval ich okruh a zisťoval stav dedičských konaní, čo objektívne mohlo ovplyvňovať dĺžku konania. Doterajšia celková dĺžka konania však podľa názoru ústavného súdu nebola závislá od faktickej zložitosti napadnutého konania.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka napadnutého súdneho konania na strane žalovaných, zo spisu vyplýva, že sa stal žalovaným vo februári 1999. Ústavný súd konštatuje, že správanie sťažovateľa od tohto dátumu v zásade žiadnym spôsobom neprispelo k zbytočným priet'ahom v označenom konaní.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej občianskoprávnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu (činnosť okresného súdu hodnotil iba od obdobia, keď sa sťažovateľ stal účastníkom konania).

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a k nej pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatoval zbytočné priet'ahy v období od 4. mája 2001 (vrátenie súdneho spisu okresnému súdu) do 4. marca 2002 (výzva pre navrhovateľa), t. j. v trvaní desiatich mesiacov, v období od 9. apríla 2003 (termín neuskutočneného pojednávania) do 21. októbra 2004 (pokyn na zisťovanie adresy pobytu účastníkov), t. j. v trvaní vyše osemnástich mesiacov, spolu v trvaní vyše dvadsiatich ôsmich mesiacov, t. j. vyše dvoch rokov a štyroch mesiacov, keď bol okresný súd nečinný.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v personálnych problémoch a v neúmernom pracovnom zaťažení sudcov, ktoré mali byť objektívnou príčinou spôsobujúcou priet'ahy

v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Na druhej strane však ústavný súd nemohol opomenúť, že ten istý právny zástupca odporcov v napadnutej veci konal nesústreďene, keď iba v roku 2005 podal *jednotlivo* ohľadom napadnutého konania najmenej dvanásť ústavných sťažností na zbytočné prietahy v konaní, v dôsledku čoho bol spis opakovane zapožičiavaný ústavnému súdu, tak ako na to poukázal aj predseda okresného súdu. Ústavný súd v danom prípade si už ani nevyžiadal predmetný spis, iba stanovisko okresného súdu, pričom je toho názoru, že právny zástupca sťažovateľa tým, že podal v napadnutej veci ústavné sťažnosti v prípade viacerých odporcov opakovane samostatne, hoci pred okresným súdom zastupuje ich právne záujmy spoločne, svojím kontraproduktívnym postupom prispel k tomu, že okresný súd mohol konať vo veci v ostatnom roku iba sporadicky, a to je tiež dôvod, prečo neefektívny postup v roku 2005 nemožno pripočítat' na vrub okresnému súdu.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

5. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk z dôvodov, že „*zdlhavosť konania (...) predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby*“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa považuje za primerané vo výške 20 000 Sk.

Z uvedených dôvodov o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 3 977 Sk z dôvodu trov jeho právneho zastúpenia.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti 21. septembra 2005 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu 15. novembra 2005). Za tri úkony vykonané v roku 2005 patrí odmena v sume trikrát po 2 501 Sk a režijný paušál trikrát po 150 Sk (§ 1 ods. 3, §11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkove sumu 7 953 Sk. Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľa zastupoval v napadnutom konaní vo viacerých samostatných ústavných sťažnostiach takmer všetkých odporcov (napr. I. ÚS 199/04, IV. ÚS 300/04, I. ÚS 80/05, I. ÚS 153/05 a iné), čo v podstatnej miere znížilo nároky tak na prípravu jeho zastupovania, spísanie sťažnosti, ako aj podanie stanoviska k vyjadreniu okresného súdu, ústavný súd znížil vypočítanú odmenu za poskytovanie právnej pomoci o jednu polovicu t. j. na 3 977 Sk.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2005